

د.م.ک. بهادر اکمار په قلم دوه لاندې مقالې

منبع او دخپريدو نيټه : ددسمبر (6 او 8) کال (2023).

ژباړونکی : پوهندوی دوکتور سيدحسام «مل».

لمړې مقاله

دبنګال په خليج کې د هند او روسیې همغږی

Indian-Russian Convergence in Bay of Bengal

په بنګاره ډول، د میانمار د وضعیت په اړه د روسیې او هند
همغږي شتون لري

Clearly, there is a Russian-Indian convergence with regard to
Myanmar situation

د روسیې ولسمشر ولادیمیر پوتین د ۲۰۲۲ کال د سپتمبر په ۷ مه په ولادوستوک کې د میانمار د
دولتي ادارې شورا له مشر جنرال من آنګ هیلینګ سره وکتل.

وخت یا زمان په ډیپلوماسۍ کې د بهرني سیاست د ستراتیژیو په تعقیب کې نږدې
هرڅه دي. د بهرنیو چارو مشورتی دفتر د تیرې اونۍ په جریان کې چې هند یې د خپلو
دوو مهمو ګاونډیو هیوادونو بنګله دیش او میانمار سره کوربه توب وکړ د پام وړ نښه

ده . په بي ثباته نړيوال چاپېريال کې، دوی په دې اړه رڼا اچوي چې د هند ستراتيژيک چيرته دي؟

د بنگله ديش او میانمار سره د هند اړيکې ممکن د تبا شير او پښير په څير ښکاري مگر ورته والی شتون نلري . که چيرې د بنگله ديش سره په اړيکو کې لیتيموتيف [پوه غالبه تکراري موضوع] په پراختيا، سوداگري او ارتباط کې پروت وي - او البته، چيرې چې ژور ټولنيز او کلتوري ارزښتونه - بيا کله چې میانمار ته راځي، ځای يې د هند په حيا تي ملي امنيتی گټو او ارتباط کې دی.

دواړه هيوادونه د هند په شمال ختيځ سيمه کې امنيت او ثبات اغيزمن کوي چې د خپلواکۍ له 75 کلونو وروسته هم د يوځای کيدو کار روان دی په عين حال کې، میانمار او بنگله ديش د لويو قدرتونو سيالي سره مخ دي چې پایلې به يې د سيمي په جيو پوليټيک کې خورا پراخي اغيزې ولري . د امريکا دريځ چې له يوې خوا د بنگله ديش په ټاکنو کې لاسوهنه کوي او له بلې خوا په پټه په میانمار کې د رژيم د بدلون ملاتړ کوي، هند هم د چين او روسيې په څېر مخ ته وړي .

په لنډه توگه، په بنگله ديش کې د جنوري د 7 په ټاکنو کې د شيخ حسينه حکومت ماتې يا د میانمار يووالي او بشپړتيا ننگوني لپاره د متضاد تمايلاتو زياتوالی به د هند لپاره ناوړه پایلې ولري . د پام وړ، د بنگله ديش سره د بهرنيو چارو وزارت مشورې (د نومبر په 24) هغه وخت ترسره شوي کله چې په هغه هيواد کې د ټاکنو لپاره ځي، په داسې حال کې چې د میانمار سره د میانمار د پوځ د رنګيدو د احتمالي وړاندوينو سره سره (د دسمبر په 6) سلا مشورې ټاکل شوي وي . د اورپکو توکميزو ډلو او "ډيموکراسي پلوه" وسله والو په لاس کې چې د پنځو سترگو لخوا يې ملاتړ کيږي.

د میانمار سره مشورې لږ تر لږه دا معنی لري چې هند د پنځو سترگو لخوا وپرولو کې شريک نه دی چې "که چيرې د ياغيا نو فشا ر دوام ومومي، **جنتا** کيدای شي ماتې ته سترگې په لار وي " په حقيقت کې، يو پيغام چې د هند له لوستلو څخه راځي دا دی چې دا د معمول په توگه د نوي ډيلي او میانمار پلازميني **نيپيډاو** ترمنځ سوداگري ده، چې "د پولې په اوږدو کې وضعيت او امنيت" لومړيتوب لري .

په زړه پورې خبره دا ده چې د بهرنيو چارو وزارت د سلا مشورو په څنډه کې د روسيې د امنيت شورادسکرتر **نيکولای پاتروشيف** په مشرۍ يو لوړپوړی بين الوزارتي پلاوی میانمار ته تللی و . د تاس خبري اژانس راپور ورکړی چې په دې خبرو اترو کې "د قانون پلي کونکو ادارو، ځانگړو خدماتو او دفاع وزارتونو ترمنځ همکاري، د قانون او نظم او د قانون حاکميت، د تروريزم ضد اقداماتو، او د تروريستي سازمانونو د تمویل د چينلونو او سرچينو تحليل باندې تمرکز سره" پوښښ شوی " .

د روسیې او میانمار د امنیت شورا د پاتروشیف د سفر په ترڅ کې د همکاری یو تفاهم لیک لاسلیک کړ. د مسکو څخه په یوه بیان کې راغلي چې "د روسیې او میانمار د امنیتي سلا مشورو په پای کې د امنیت شورا ترمنځ د همکاری یو تفاهم لیک لاسلیک شو. د روسیې او میانمار د امنیتي ادارو ترمنځ د متنوع همکاری او همدارنگه د ملي، سیمه ایز او نړیوال امنیت په اړه د منظمو مشورو او د نظرونو تبادلې لپاره چمتووالی تایید کړ.

په خبرپاڼه کې راغلي چې د پاتروشیف په پلاوي کې د روسیې د دفاع وزارت چارواکو، د فدرالي امنیت د خدمتونو (FSB) او د اقتصادي پراختیا، صنعت او سوداګرۍ، انرژۍ او کرنې وزارتونو استازو ګډون کړی و. پاتروشیف، د کرملین لورپوری امنیتي چارواکی، د دولت د ادارې شورا رییس جنرال مین آنګ هیلینګ لخوا هرکلی وکړ (د ۲۰۲۱ کال د فبرورۍ په میاشت کې د پوځ د واک اخیستو په موده کې، جنرال مین آنګ هیلینګ درې ځله مسکو ته سفر کړی دی).

تېره میاشت د میانمار او روسیې درې ورځنۍ ګډ سمندري تمرینات ترسره کړل، چې دا د خپل ډول لومړنی دی. د روسیې د اوبتل ضد کښتۍ اډمیرل ټریټس او اډمیرل پنټیلیف د تمریناتو دمخه یانګون ته نږدې د تیلوا بندر ته ورسیدل. د بنگال په خلیج کې دغه تمرین په سیمه ییزه او نړیواله کچه ډېر پام ځانته اړولی دی.

د پام وړ، د امریکا غږ په یوه تبصره کې وویل، "شنونکي وايي چې هند د روسیې، د هغه پخوانی متحد او د دفاعي تجهیزاتو ترټولو لوی عرضه کوونکی نه دی، د متحده ایالاتو، جاپان او نوي ډیلي سره د ژورې ملګرتیا سره سره په خپل سمندري ګاونډي کې خپل شتون ګړندی کوي. استرالیا به په ستراتیژیکو اوبو کې د چین د پراخیدونکي نفوذ سره مقابله وکړي. نوي ډیلي د خپلو غربي شریکانو فشارونو ته په پام سره له مسکو سره خپلې څو لسیزې اړیکې ساتلې او د اوکراین د جګړې په اړه یې بې پرې دریځ خپل کړی دی.»

دغه سمندري تمرین د روسیې د سمندري ځواکونو د مشر اډمیرل نیکولای یومینوف له خوا نیپیداو ته د سفر پر مهال ټاکل شوی و، چې په زړه پورې خبره دا ده، چې د لینن کومسومول د اوبتو د نیویګیشن د عالي سمندري ښوونځي فارغ دی او په بشپړه توګه یې د روسیې د ارام سمندر د بېړیو د اتومي اوبتلونو په جوړښت کې دنده ترسره کړې ده. جنرال من آنګ هیلینګ د اډمیرل ترلاسه کړ.

ښکاره ده چې روسیه په لویه لاره میانمار ته ستنیري. د پنځشنبې په ورځ، د متحده ایالاتو د حکومت لخوا تمویل شوي آزاد آسیا راپیو، چې په میانمار کې د یاغیانو ډلو ته وده ورکوي، د روسیې او میانمار د ژورو اړیکو په اړه یو غیر معمولي تبصره خپره کړه، سرلیک یې په وسلو کې پیریا: روسیه په میانمار کې یو متحد موندلی دی چې د اوږدې مودې په لټه کې دی. د میانمار سره د شوروي اتحاد د اړیکو تاریخ واشنګټن په

غوسه دی چې روسیه په صحنه کې د "خرابونکي" په توګه راڅرګنده شوي کله چې په ميا نمار کې د پنځه سترګو رژیم د بدلون پروژه یو څه ګړندی بڼې .

د لویدیځ ستراتیژي دا ده چې په یو ډول یوه لاره پرانيزي ترڅو د میانمار پوځ د پنځو سترګو پراکسیانو سره د واک شریکولو ترتیب سره موافقه وکړي . مګر ولې پوځ به داسې یو جال ته لار شي کله چې روسیه د مرستې وړاندیز کوي؟

په بنکاره ډول، د میانمار د وضعیت په اړه د روسیې او هند همغږي شتون لري . مسکو او ډهلي د جنرال مین آنګ هیلینګ د نسکورولو لپاره د پنځو سترګو پروژې ته اعتبار نه ورکوي . دوی نه یوازې په میانمار کې د قدرتونو سره معامله کوي بلکې دوه اړخیزه همکارۍ ته وده ورکوي . دوی احساس کوي چې د پنځو سترګو پروژه دا ده چې د آنګ سان سوچي د دورې پرده راښکاره کړي او په وروستیو کې د واک شریکولو په ځینو ترتیباتو کې د لویدیځ پلوه عناصر داخل کړي چې د بنگال د خلیج جیو پولیټیک په بالقوه توګه په نښه کوي .

په حقیقت کې، سوچي د خپل پلار لور شوه - د برمن یوه سخت دریځه ملتپاله چې د خپل هیواد حاکمیت او خپلواکي به یې نه بدلوي . د شیخ حسینې خبره هم همداسې ده . اصلي خبره دا ده چې متحده ایالات هیڅکله ملتپال رژیمونه نه شي زغملی چې خپلواک بهرني سیاستونه تعقیبوي .

که په میانمار او بنگله دیش کې د لویدیځ پروژه بریالی شي، نو پایلې به یې د بنگال خلیج د ساحلي هیوادونو لپاره خورا جدي وي . د کاناډا او متحده ایالاتو سره د هند اوسنی ستونزې به په پرتله کولو کې د پکنیک په څیر ښکاري . د بېلګې په توګه د پنون د سقط شوي وژني په اړه خبرې واخلو .

له یوې خوا، ځینې غږونه سندرې سندرې کوي، مور په دې ناخوښۍ کې راګیروي چې متحده ایالات او هند "ملاقات" کوي او په دې وروستیو کې "یو بل ته تللي"، دا یوازې تمه کیږي چې دواړه ملګري "مختلف عادتونه" ولري په ساده ډول هڅه کول چې معلومه کړي "دا چیرته ځي؟" له بلې خوا، د متحده ایالاتو د امنیتي تاسیساتو سره تړلې غږونه په کلکه د دې ادعا کولو ته نږدې شوي چې د خالصتاني پروپاګدانو د ژوند په هڅه کې د هند د ښکیلتیا ادعا کیدای شي د هند په دولت کې د بدلون انعکاس وي .

روسیه د بنگال د خلیج په جیو پولیټیک کې دخپل اړخونه درک کوي او په ذهن کې یې روښانه ده چې د دوی ګټې په کوم ځای کې د ځواکونو په ګډو اړیکو کې دي، داسې حال کې چې په بنگله دیش او میانمار دواړو باندې د متحده ایالاتو فشارونه بیرته راولي . د دې ډول پیچلي ستراتیژیک پس منظر په وړاندې، د روسیې او هند کلنی سرمشریزې بیا پیل کول یو ستراتیژیک اړتیا ګرځیدلې ده . ددې ټکي دسیمی جیو پولیټیک په خاموش غږ سره

ډکوي ايا مور په خيالي نړۍ کې ژوند نه کوو - د فريب نړۍ؟ د ډيپلوماسۍ لوی کار د واقعيت موندل دي.

په درناوی «10-12-2023»

دوهمه مقاله : د بها درا کمار په قلم

دخپريدو نيټه : د دسمبر شپږمه «2023»

ژباړونکی : پوهندوی دوکتور سيدحسام «مل»

د اوکراین جګړه د بدلون په حال کې ده

Ukraine war is Undergoing Mutation

د زيلينسکي سياسي راتلونکی به د متحده ايالاتو د سنا لخوا د اوکراین لپاره د 60 مليار دالرو اضافي مرستي وړاندیز کولو پريکړې سره خورا مهم اغيزه وکړي.

ولاديمير زلينسکی

د سه شنبې په ورځ د متحده ايالاتو سناتورانو سره د اوکراين د ولسمشر ولاديمير زيلينسکي وېديو کنفرانس څخه داسې تمه يا برداشت کيږي چې په اوکراين کې يو مهم بدلون دمينځ راتلو په حال کې وي او هغه هم د درې دليلونو په نظر کې نيولو سره: چې **لومړی**، د **جو بايدن** ادارې هغه دکار څخه په بشپړه بڼې دبا ندي نه دی پريښی اما هغه په کيف کې دتاج اود تخت په لوبه کې دعلاقي ور لوبې نه کوي .
دوهم، د **بايدن** ادارې خپل اميدونه نه دي پريښي چې هرڅه په جگړه کې له لاسه ورکړي .

دریم، تر ټولو مهم، امريکا اروپايانو ته دا اشاره کوي چې د يوروشيا څخه لاس اخيستنه يا تر شا کيدل به لکه دافغانستان څخه وتل نه وي .

. پدې کې هيڅ شک نشته چې په واشنگتن کې مقننه قوې يا امريکايي قانون گذارانو ته به زيلينسکي ممکن خپل پټ يا په محرم بڼې سره راپور ورکړي او هغه يعنی دزيلينسکي دغه راپور شايد ديوڅه مرستې دترلاسه کولو او يا مرگيني هڅې وې ترڅو که وشي کړي چې دبایدن اداره په دې قانع کړي چې هغی ته د مرستې کمول به ناوړي پایلي ولري . اوهم د سنا رایه اچونه د« 2024 » کال په ټاکنو کې د دوهم ځل لپاره د بايدن د کميد و چانسونو لپاره هم برخليک کيدی شي .

دزيلينسکي پر سيا سي راتلونکی موقف باندی به د متحده ايالاتو د مشرانو جرگې لخوا د اوکراين د ادارې لپاره د 60 مليار دو اضافی ډالرو د مرستې پريکړی به خورا مهم اغيزه وکړي . اودهغه د ډاډ لپاره، سپينه مانی به هر ډول اعصاب يا غم غوسه به تر فشار لاندی راولي .

شاندا ینګ، د مدیریت او بودیجې د دفتر رییس، د دوشنبې په ورځ د کانګرس مشرانو ته په یوه لیک کې لیکلي: "زه غواړم روښانه کړم: د کانګرس له اقدام پرته، د کال تر پایه به مور دنورووسلو دپیرودلو لپاره سرچینې يا منابع به کمی کړو. د اوکراين لپاره تجهیزات او د متحده ايالاتو د نظامي زیرمو څخه تجهیزات چمتو کول د دې شیبې پوره کولو لپاره د تمويل هيڅ جادویی کڅوره شتون نلري . زموږ پیسې کمی دي - او تقریباً وخت ختم دی .

«دغه ځوانه یو سخت خبرداری ورکړ چې د متحده ايالاتو د مالي ملاتړ له لاسه ورکول به "اوکراين د جگړې په ډگر کې ودروي، نه یوازی دا چې د اوکراين لاسته راوړنې له خطر سره مخ کوي، بلکې د روسیې د پوځي بریا احتمال زیاتوي .

هغې - «**شاندا ینګ**» دا سخته وړاندوینه وکړه چې دروسیې بریا به د دې لامل شي چې جگړه یوې پراخې سیمه ایزې شخړې ته واړوي چې د متحده ايالاتو اروپا یي متحدین پکې شامل دي . دا ممکن مبالغه ښکاري، ځکه چې روسیې د لویدیځې جگړې هيڅ نښه نه ده ښودلې، مگر که اوکراين ړنګ شي، نو د هغه لویدیځ گاونډیانو لخوا به یو گډوډی وي چې - د تاریخ د با ورونو له مخی دې هیواد باندې د ځمکنی دعوی لري .

په ورته ډول ، د **بايدن** نوماندۍ برخليک به د اوکراين جگړې پرځای د غزې جگړې په جريان کې مهر شي ، مگر ويل شوي ، د جگړې له محاذ څخه بد خبرونه ممکن په سپينه مانۍ کې د نوي مشرتابه لپاره قضيه پراخه کړي په ساده ډول ، هرڅه د **ډونا لډ** **ترمپ** سره د **بايدن** په سيالۍ کې اضافه کړي .

ايا د امريکا د پيسې کميد نه به د اوکراين ځواک ته کوم توپير به دځان سره را راولي ؟ يا چې هيڅ امريکايي پيسې د جگړې په برخه ليک کې به معنی نلري . اروپايي اتحاديې په سختۍ سره د بد يل په توگه هيڅ اعتبار نلري له نن څخه لس ورځې وروسته ، د اروپا مشران يوه سرمشريزه غونډه کوي (د دسمبر 14-15) چيرې چې "د اوکراين او د هغه خلکو لپاره د اروپايي اتحاديې دوامدار ملاتړ" د اجندا د مهم توکي په توگه ليست شو .

په راتلونکې سرمشريزه کې لويه پوښتنه دا ده چې ايا د هنگري د ښمې به نوره هم وغځوي ځکه چې د اروپايي اتحاديې مشران په دې گروپ کې په **نا تو** کې د اوکراين د راوستلو لپاره د يوې تاريخي پريکړې په اړه غور کوي او همدارنگه کيف ته د « 50 » مليارډ يورو ژوند ليک ليرلو لپاره د کلیدي بودیجې معاملي رسمي کوي . لومړي وزير ويکتور اوربان غوښتنه کوي چې ټوله پروسه بايد په يخ کې واچول شي تر هغه چې مشران د کيف لپاره د اروپايي اتحاديې د ملاتړ عمده بيا کتنې ته راضي شي .

په اصل کې ټکي دادي ، اوربان کولی شي بلاک يرغمل کړي ځکه چې دا بايد په لوی ستراتيژيکو پريکړو کې په متفقه توگه عمل وکړي . د مسلو د حل کولو لپاره ، اوربان په داسې حال کې په نښه کوي چې د اوکراين ستريا د اروپايي اتحاديې په ډيری هيوادونو کې د عامه افکارو په اړه روانه ده .

په بادکې ډيونه «نی ها» شتون لري [يعنی د هغه لارې نښې چې په کوم حالت کې کيدی شي وده وکړ] - د هالنډ د وروستيو ټاکنو گټونکی **کيرت ويلرز** په کلکه د اروپايي اتحاديې ضد دی مخ ته په کتلو سره ، په اروپا کې ديوڅو نورو ښي اړخو مشرانو د زياتوالي او د **ترمپ** دا احتمالي راستنيدو سره ، د اروپايي اتحاديې ميان به بيا يو شان نه وي .

په کيف کې د لوبې د حالت وړاندوينه کول خورا گران دي . اوکراين د اساسي قانون له مخې د ۲۰۲۴ کال د مارچ په مياشت کې د ټولپوښتنې په لور روان دی . خو د نومبر په لومړيو کې د امريکا د بهرنيو چارو وزارت وياند وويل چې د اوکراين اساسي قانون اجازه ورکړې چې دغه هېواد انتخابات لغوه کړي . وروسته ، په کيف کې پارلمان موافقه وکړه چې انتخابات بايد تر هغه وخته پورې وځنډول شي چې مارشل لا نافذه وي ، او د هغې له لارې کولو وروسته د نورو شپږو مياشتو لپاره .

د پردې تر شا ، که څه هم ، د زيلينسکي او د هغه د لورپورې پوځي قوماندان جنرال **واليري زالوزيني** تر منځ د واک په زړه پورې مبارزه د خلکو په نظر کې نيول شوې ده . د زيلينسکي محبوبيت په دې وروستيو کې له ۶۵ سلنې څخه ښکته شوی او داسې

راپورونه هم خپرېږي چې د پوځ ډيری قوماندانان د ولسمشر زيلينسکي له خوا جوړ شوي تاکتيکونو ته په سترگو نه گوري.

د **زلوژني** په دې وروستيو کې له اکانوميست مجلې سره په مرکه کې چې جگړه بنده ده، د زيلينسکي له خوا چې د **کرشماتي جنرال** وزرونه يې پرې کړي وو، د عامه ملامتې لامل شو. وروستۍ يې د ځانگړو عمليا تو د ځواکونو د مشر جنرال **ويکتور زلوژني** د يوه مرستيال ځای ناستی و. څرنگو .

د نيويارک ټايمز په وينا، "په کيف کې د ستراتيژي او قوماندې د گمارلو په اړه د ولسمشر او د پوځ د عمومي قوماندان تر منځ د تا و تريخوالي په اړه گنگوسي له يو کال څخه زيات په کيف کې روانې وې ... د متحده ايالاتو نظامي افسران چې له جنرال **څرينکو** سره کار کوي د دې خبر له امله حيران شوي. د هغه گوښه کول او د هغه سره نږدې او مؤثره کاري اړيکه يې بيان کړه، د امريکايي پوځي چارواکو په وينا ... داسې ښکاري چې ډيزي د جنرال زلوژني واک (دلته) کمزوری کوي .

او دا ټول، په زړه پورې، د اونی په پای کې د مشهور ژورناليست **سيمور هيرش** له يوې حساسې مقالې سره همغږي دي چې "په اروپا کې هر څوک د سولې د پټو خبرو اترو په اړه خبرې کوي" چې د **زلوژني** او جنرال **واليري گيراسيموف** تر منځ روانې دي . کرملين د پام وړ، د تاس خبري اژانس د **هيرش** افشا کولو په اړه راپور ورکړی ، چې د هغې اعتبار يې سوځولی - که څه هم کيسه د يوې معلوماتي جگړې نښه ده چې شايد د **زلوژني** ژوند پېچلی کړي.

په عين حال کې، د دوشنبې په ورځ په واشنگټن پوست کې د روسيې د ځواکونو په وړاندې د اوکراين د خورا ډير "مقابلو عملياتو" د ويجارونکي ناکامۍ په اړه د پوست مارټم په بڼه کې يو زړه راښکونکی اوږد ولوستل شو، کوم چې د **زلوژني** لخوا د لويديځ نظامي نظريه رد کول د متمرکز وړانديز وړانديز کوي. د ازوف سمندر ساحل ته د رسيدو يو واحد هدف او د هغه غوره توب د دې پرځای چې د 600 کيلو مترو په اوږدوالي د روسيې لپاره ستونزه رامینځته کړي ، په پای کې د بريد په يوه نقطه کې د اوکراين د اردو او د هغه جنگي ځواک يې کم کړ. پداسې حال کې چې د روسيې دفاع کوم چې د د شوروي د درسی کتاب معيارونو تعقيب کړي په گوته کوي

د واشنگټن پوست کيسه څنگه په کيف کې د ځواک په مبارزه کې رول لري دا به وروسته ليدل کيږي. لکه څنگه چې شيان ولاړ دي ، گټه يې زيلينسکي ته ځي او ټولې نښې دا دي چې **بايد** د هغه د 2024 انتخاباتي ټاکنې مهم دورې په جريان کې خوندي شرط گڼي پداسې حال کې چې د هغه د بيا ټاکنو داوطلبې گړندۍ کيږي.

----- **په سلامونو «11-12-2023»**

